با موافقت رئیس‌جمهور؛

مرجعیت کنوانسیون تنوع زیستی به سازمان محیط زیست منتقل شد

سپهرغرب، گروه زیست‌بوم: نخستین جلسه شورای عالی محیط زیست در دولت چهاردهم با حضور رئیس جمهور تشکیل و با انتقال مرجعیت کنوانسیون تنوع زیستی به سازمان حفاظت محیط‌زیست موافقت شد.

در این جلسه، اعضای شورای عالی محیط زیست پس از بررسی کلی آیین‌نامه جدید ارزیابی اثرات محیط زیستی، مقرر کرد تا این آئین‌نامه برای تصویب نهایی به هیئت دولت ارسال شود.

این آیین‌نامه پس از ۱۵ سال بازنگری شد و مهم‌ترین تفاوت آئین‌نامه جدید، شفافیت و اطلاع‌رسانی در زمینه طرح‌های مشمول ارزیابی است.

همچنین در این جلسه، اعضای شورای عالی محیط زیست با حذف بخشی از جاده میان‌گذر پارک ملی گلستان و جایگزینی تونل در محدوده «پیچ سلیمان کشته» موافقت کردند. حذف این پیچ از جاده علاوه‌بر کاهش خطرات جاده‌ای برای رانندگان، یک کریدور طبیعی برای اتصال بخش شمالی و جنوبی پارک ملی گلستان ایجاد می‌کند.

بخش دیگری از دستور جلسه، گزارش‌دهی درباره اقدامات حفاظت از یوزپلنگ آسیایی و بیان برنامه‌های تدوین‌شده در این خصوص بود که رئیس جمهور پس از این گزارش به سازمان حفاظت محیط زیست مأموریت داد تا برنامه‌ای جامع برای حفاظت از تنوع زیستی تدوین کند.

در حاشیه این جلسه، به پیشنهاد یکی از اعضای حقیقی شورای عالی محیط زیست، درخواست انتقال مرجعیت کنوانسیون تنوع زیستی از وزارت جهاد کشاورزی به سازمان حفاظت محیط زیست مطرح شد که با موافقت رئیس جمهوری و اعضای شورای عالی همراه بود.

مقرر شد موافقت نهایی با این انتقال در نخستین جلسه دولت مطرح و تصویب شود.

یکی دیگر از مصوبات جلسه، آیین‌نامه داخلی شورای عالی محیط زیست بود. تا پیش از این، شورای عالی محیط زیست فاقد آیین‌نامه داخلی بود.

خشک‌سالی برفی مصیبت عظمای محیط زیستی همدان

سپهرغرب، گروه زیست‌بوم – طاهره ترابی‌مهوش: استاد تمام دانشگاه ملایر با بیان اینکه بزرگ‌ترین چالش محیط زیست استان همدان در پی تغییر اقلیم، چیزی نیست جز خشک‌سالی برفی گفت: به‌عبارتی، بارش برف زمستانی به‌شدت کم و باعث کاهش ذخیره برفی در کوهستان الوند شده، در نتیجه، منابع آبی ما نیز در فصولی مانند تابستان که بیشترین نیاز را داریم، کاهش یافته، این کاهش ذخایر به حدی جدی است که می‌توان گفت سطح ذخیره آبی همدان در ۵۰ سال اخیر به پایین‌ترین میزان خود رسیده است.

گرم شدن زمین، بروز خشک‌سالی‌های پیاپی، بروز فرونشست‌ها، گسترش کویرها و روند بیابان‌زایی، افزایش روزافزون مناطق ممنوعه و وقوع سیلاب‌های مخرب را می‌توان ازجمله شرایط ناپایداری اکولوژیکی و افزایش آسیب‌پذیری به منابع آبی کشور دانست که در کنار خود مباحثی همچون کاهش پوشش گیاهی و افزایش آلایندگی‌ها را به‌دنبال دارد.

فهم عمیق‌تر از آسیب‌های محیط زیستی حادث‌شده بر منابع طبیعی نخستین گام برای مقابله مؤثر با این چالش‌ها است، استانی همچون همدان نیز از این آسیب‌های محیط زیستی بی‌نصیب نبوده به طوری که هر یک از آسیب‌های عنوان‌شده را می‌توان در سرفصلی مجزا مورد بررسی قرار داد.

با توجه به اهمیت موضوع برآن شدیم تا درخصوص بحرانی‌ترین آسیب‌های حادث‌شده بر محیط زیست و منابع طبیعی با استاد تمام گروه مهندسی طبیعت دانشگاه ملایر گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

علیرضا ایلدرمی با بیان اینکه نخستین مبحث مهم و نگران‌کننده در همدان، تغییر اقلیم است گفت: بارندگی‌ها دیگر مانند گذشته نیست به طوری که ما اکنون با دوره‌ای از خشک‌سالی شدید و فراتر از انتظار روبه‌رو هستیم. شرایط به گونه‌ای پیش رفته که در سه دهه اخیر، همدان چنین خشک‌سالی‌ای را تجربه نکرده بود.

وی با تأکید بر اینکه اصطلاحی که من برای توصیف این وضعیت به‌کار می‌برم «خشک‌سالی مفرط» است تشریح کرد: هرچند کاهش باران را می‌توان تا حدودی با مدیریت منابع کنترل کرد، اما اکنون با چالش بزرگ‌تری با عنوان خشک‌سالی برفی مواجهیم.

این استاد تمام دانشگاه ملایر افزود: به‌عبارتی، بارش برف زمستانی به‌شدت کم و باعث کاهش ذخیره برفی در کوهستان الوند شده، در نتیجه، منابع آبی ما نیز در فصولی مانند تابستان که بیشترین نیاز را داریم، کاهش یافته، این کاهش ذخایر به حدی جدی است که می‌توان گفت سطح ذخیره آبی همدان در ۵۰ سال اخیر به پایین‌ترین میزان خود رسیده؛ این واقعیت بر اساس بررسی‌های میدانی و مطالعات انجام‌شده تأیید می‌شود.

ایلدرمی با بیان اینکه چالش و بحران بعدی مرتبط با همین بحران آبی و زیست‌محیطی، پدیده فروچاله‌هاست تشریح کرد: بررسی‌های من با استفاده از تصاویر ماهواره‌ای و تحلیل‌های فضایی نشان می‌دهد که فروچاله‌ها در دشت‌های همدان، فامنین و کبودرآهنگ با الگویی خاص در حال گسترش هستند، این موضوع بسیار نگران‌کننده است، چون کاهش شدید سطح آب‌های زیرزمینی، عامل اصلی شکل‌گیری این فروچاله‌هاست و موقعیت جغرافیایی آن‌ها در برخی نقاط، تأسیسات مهمی را تهدید می‌کند.

وی با بیان اینکه باتوجه به کاهش منابع آب در دسترس، به‌ناچار از منابع آب زیرزمینی استفاده کرده‌ایم، اما سطح آب در دشت‌های همدان، فامنین و کبودرآهنگ به‌شدت افت کرده به طوری که برخی از چاه‌ها دیگر امکان کف‌شکنی ندارند و برخی کاملاً خشک شده‌اند عنوان کرد: حتی در برخی مناطق، آب شور جایگزین آب شیرین شده و شوری خاک‌های کشاورزی را در پی داشته و بهره‌وری زمین‌ها را به‌شدت کاهش داده است.

این دانش‌آموخته جغرافیا با ابراز اینکه از جنوب قهاوند تا ملایر، ما عملاً با پدیده بیابان‌زایی مواجهیم و تا چند سال دیگر متأسفانه در این مناطق شاهد تولد بیابان خواهیم بود افزود: در همدان دو میلیون هکتاری، حدود ۱۵۰ تا ۲۰۰ هزار هکتار آن چهره‌ای شبیه بیابان پیدا کرده است.

ایلدرمی ادامه داد: اگرچه این مناطق مانند کویر لوت یا دشت‌های مرکزی ایران نیستند، اما شواهد بیابان‌زایی در آن‌ها به‌وضوح دیده می‌شود که این وضعیت می‌تواند معضلاتی نظیر ریزگرد، افزایش شوری خاک و بروز بادهای شدید و آلوده به ذرات نمک و خاک را به همراه داشته باشد.

وی با بیان اینکه یکی دیگر از چالش‌های جدی، مبحث تغییر کاربری اراضی است تشریح کرد: در سه دهه اخیر، در حاشیه همدان و کوهستان الوند، اراضی کشاورزی و مرتعی به‌طور گسترده‌ای به کاربری‌های مسکونی یا کشاورزی غیراصولی تبدیل شده‌اند.

این استاد دانشگاه افزود: اراضی مرتعی که به زمین کشاورزی تغییر کاربری داده‌اند، افزایش فرسایش خاک و رسوب در سدهای استان را در پی داشته‌اند که همین امر بهره‌وری زمین‌های کشاورزی را کاهش داده است.

ایلدرمی با بیان اینکه اگر با همین روند پیش برویم، مجموعه این چالش‌ها به هم گره خواهند خورد و یک «ابرچالش» برای استان همدان شکل خواهد گرفت؛ ابرچالشی که اگر ایجاد شود، حل آن بسیار دشوار خواهد بود، گفت: در حال حاضر یکی از چالش‌های مهم همدان، افزایش آلودگی هوا در فصول سرد سال است.

وی ابراز کرد: ما با دو نوع آلودگی عمده مواجه هستیم؛ آلودگی هوا و آلودگی ناشی از پسماندها؛ بنابراین با توجه به اینکه شهر همدان در مجاورت کوه الوند قرار دارد، خوشبختانه از نظر جوی و هواشناسی، معمولاً در برخی فصول سال وزش نسیم‌های روزانه و بادهایی را داریم؛ این جریان‌ها تا حدی به پالایش هوا کمک می‌کنند.

وی ادامه داد: اما در شرایط وارونگی دما، مشکل جدی‌تر می‌شود. به‌نظر من، یکی از راهکارهای اساسی، دور کردن صنایع از اطراف شهر همدان است چراکه در حال حاضر، برخی مجتمع‌های صنعتی یا کارخانه‌های کوچک در داخل یا نزدیک شهر مستقر هستند که متأسفانه تأثیرات منفی بر هوای شهر دارند، همچنین مشاغل آلوده‌کننده مانند برخی تعمیرگاه‌ها که با مواد سمی مانند سرب و روی سروکار دارند، باید از بافت شهری جدا شوند. این مشاغل باید در بازطراحی شهری مورد توجه قرار گرفته و در صورت امکان، به خارج از حلقه نخست یا رینگ اصلی شهر انتقال یابند؛ یعنی دور از مناطق مسکونی.

این استاد دانشگاه ملایر در خصوص چرایی اهمیت این موضوع خاطرنشان کرد: شهر همدان به‌شدت فشرده است و بار ترافیکی بسیار سنگینی داشته و ظرفیت پذیرش این تعداد خودرو را ندارد؛ البته در حال حاضر رینگ‌های اول و دوم شهری همچون بلوارهای بعثت، مدنی و آیت‌الله نجفی بخشی از این بار را تحمل می‌کنند، اما باز هم مشاغلی در نقاطی از شهر مستقر هستند که حتی در روزهای تعطیل موجب افزایش ترافیک می‌شوند.

ایلدرمی ادامه داد: از طرفی خودروهای فرسوده در همدان بسیار زیاد بوده و به‌جرأت می‌توانم بگویم که تعداد قابل‌توجهی از آن‌ها به‌ویژه موتورسیکلت‌ها به‌شدت آلاینده هستند؛ البته اقداماتی مثل اتصال دوربین‌های نظارتی به سامانه معاینه فنی از سوی شهرداری و راهور، به کنترل این وضعیت کمک کرده، اما این اقدامات کافی نیستند. برخی سیاست‌ها باید مدت‌ها پیش اجرا می‌شدند.

وی با ابراز اینکه یکی از راهکارهای مؤثر، حرکت به سمت برقی‌سازی ناوگان شهری است عنوان کرد: شاید امکان ساخت مترو فراهم نباشد، اما قطعاً می‌توان اتوبوس‌های برقی را جایگزین اتوبوس‌های فرسوده و آلاینده و تاکسی‌ها را نوسازی کرد و سیستم حمل‌ونقل عمومی را گسترش داد.

وی در ادامه با اشاره به وضعیت آلودگی منابع آب و خاک در استان نیز گفت: در این زمینه نیز مشکلات قابل‌توجهی وجود دارد به طوری که در دانشگاه بوعلی‌سینا، رشته‌ای با عنوان «سلامت حوزه‌های آبخیز» طراحی و پیشنهاد آن به وزارت علوم داده شده و مراحل نهایی خود را طی می‌کند. این رشته ناظر به این اصل است که آب‌های موجود در این حوزه‌ها و خاک دامنه‌ها نباید آلوده شوند.

این استاد دانشگاه ملایر با بیان اینکه متأسفانه در بسیاری از حوزه‌های آبخیز اطراف همدان در اثر بارش یا سیلاب، همراه آب رسوبات نیز وارد منابع آبی شهر می‌شود درحالی‌که خود شهر همدان در مسیر سیلاب مستقیم نیست اظهار کرد: حوزه‌های اطراف مانند عباس‌آباد، در صورت آلوده بودن، موجب ورود آلاینده‌ها به مناطق شهری می‌شوند؛ بنابراین باید روی سلامت آب و خاک این حوزه‌ها کار کنیم، پاک‌سازی، بهره‌برداری بهینه و کاهش ورود آلاینده‌ها از اقدامات مهم در این زمینه است.

ایلدرمی ادامه داد: توجه به این مسئله در مورد آب شرب نیز حائز اهمیت است بنابراین اگر بتوانیم آب شرب را از آب مصرفی شهری جدا کنیم، هم به نفع شهروندان است و هم به نفع دولت، زیرا در حال حاضر آب تصفیه‌شده وارد شبکه‌ای فرسوده می‌شود، دوباره آلوده شده و سپس مردم مجبور می‌شوند آن را در منازل تصفیه کنند؛ بنابراین اصلاح و بازسازی این سامانه‌ها امری بسیار ضروری است.

وی با تأکید بر اینکه انتقال آب در شهر همدان یا باید به‌درستی اصلاح و عیب‌یابی شود، یا اگر امکان اصلاح آن وجود ندارد، حداقل باید آب مصرفی مناسب و غیرآلوده در اختیار مردم قرار گیرد، تشریح کرد: انصاف نیست در شرایط کم‌آبی، مردم همدان از آب تصفیه‌شده برای استحمام و سرویس‌های بهداشتی و یا شست‌وشوی ماشین استفاده کنند، این بی‌عدالتی است. هیچ‌کس در دنیا چنین کاری نمی‌کند.

وی مطرح کرد: اگر بتوانیم سیستم فعلی را عیب‌یابی، حلقه‌های انتقال آب را بررسی و نقاطی که دچار شکستگی یا ورود آلودگی هستند را بازسازی کنیم، کار بسیار مفیدی انجام داده‌ایم اما اگر نتوانیم، برای تأمین آب شهر همدان باید به‌دنبال یک راه‌حل اساسی باشیم، چراکه منابع آب فعلی پاسخگوی نیاز یک کلان‌شهر مانند همدان نیست.

این استاد دانشگاه ملایر با اشاره به اینکه موضوع فرسایش خاک یکی از پیامدهای تغییرات اقلیمی و کاهش بارندگی‌ها است گفت: باتوجه به تغییر اقلیم، مسئله تغییر کاربری اراضی، بسیار روشن است چراکه خشک‌سالی ما را مجبور به تغییر کاربری می‌کند به‌عنوان مثال، زمینی که قبلاً آبیاری می‌شد، اکنون رها شده یا در آن کشت دیمی انجام می‌شود و یا اینکه در برخی زمین‌های کشاورزی و باغ‌ها به‌دلیل کاهش آب و از بین رفتن پوشش گیاهی ساخت‌وساز صورت می‌گیرد.

ایلدرمی خاطرنشان کرد: در این فرایند پوشش گیاهی که نقش حفاظتی برای خاک ایفا می‌کرد، به‌تدریج از بین خواهد رفت. این امر نتیجه مستقیم تغییرات اقلیمی و خشک‌سالی‌های پیاپی است زیرا وقتی پوشش گیاهی ضعیف می‌شود، ظرفیت نگهداری آب در دامنه‌ها نیز کاهش می‌یابد؛ بنابراین هرچه این پوشش ضعیف‌تر باشد، خاک در برابر بارش باران و سیلاب آسیب‌پذیرتر می‌شود.

وی با بیان اینکه در حال حاضر ما با نوعی «خاک لخت» مواجهیم که مستقیم زیر ضربه قطرات باران و جریان آب قرار می‌گیرد، اظهار کرد: بر این اساس کاهش مواد آلی و بیوماس در حوزه‌های آبخیز ما، یکی از عوامل تشدید فرسایش خاک است که این امر از همان خشک‌سالی‌هایی ناشی می‌شود که میزان و نظم بارندگی را نیز مختل کرده‌اند.

وی افزود: برای مثال در سال‌های اخیر، رگبارهای شدیدی در استان ما رخ می‌دهد رگبارهایی که پیش‌تر هم بودند، اما نه با این شدت و مدت، نکته این است که در پی این خشک‌سالی‌ها پوشش گیاهی دیگر مثل قبل نیست، این بارش‌های شدید تأثیر فرسایشی بیشتری دارند.

این استاد مهندسی طبیعت با اشاره به اینکه دلیل پر شدن سریع مخازن از رسوبات نیز به همین موضوع بازمی‌گردد، اذعان کرد: درواقع این اتفاق از آنجا نشأت می‌گیرد که در پی بارش رگباری، رودخانه‌ها حجم زیادی رسوب حمل می‌کنند و پوشش گیاهی دیگر نقش حفاظتی سابق را ندارد.

ایلدرمی ادامه داد: البته در این بین ما در مناطق مختلفی از استان مثل دامنه‌های الوند، کبودرآهنگ و نهاوند مراتع و چراگاه‌هایی داریم که بهره‌برداری بی‌رویه از آن‌ها می‌شود این موضوع نیز بر تشدید فرسایش خاک میفزاید.

وی با ابراز اینکه در کنار عوامل عنوان‌شده، آتش‌سوزی مراتع و بهره‌برداری غیراصولی نیز به مشکلات افزوده است خاطرنشان کرد: در خصوص ارائه راهکار در جهت کنترل فرسایش، در بدو امر این نکته ضروری است که زمین‌شناسی و پوشش گیاهی در مناطق مختلف با یکدیگر تفاوت دارند، این تفاوت‌ها باعث می‌شود میزان هدررفت خاک نیز متفاوت باشد؛ بنابراین در نقاط مختلف می‌بایست نسخه درخور منطقه برای فرسایش پیچید.

وی درخصوص، تأثیر فعالیت‌های معدنی و بهره‌برداری غیراصولی از معادن بر افزایش فرسایش خاک نیز اظهار کرد: به‌عنوان نظر شخصی که ممکن است درست یا نادرست باشد، باید بگویم که معادن را نمی‌توان نادیده گرفت چراکه این منابع یک ظرفیت طبیعی و منبع تولید محسوب می‌شوند که باید از آن به‌درستی بهره‌برداری کرد.

این استاد تمام مهندسی طبیعت با تأکید بر اینکه به‌نظر می‌رسد نخستین راهکار این است که هر معدن‌کاری که از زمینی بهره‌برداری می‌کند، باید دو برابر آن زمین را احیا کند و یا اگر جاده‌کشی انجام می‌دهد، همان مسیر را بازسازی کند گفت: این الزام بدان جهت حائز اهمیت است که وقتی از معادن بهره‌برداری می‌شود، ضمن اینکه فرسایش خاک در آن منطقه به علت جابه‌جایی لایه‌های خاک شدت می‌گیرد، سیمای سرزمین نیز تغییر می‌کند؛ بنابراین باید هزینه‌ای از سود حاصل برای بازسازی منابع طبیعی اختصاص داده شود.

ایلدرمی ادامه داد: موضوع دوم اینکه در معادن استان همدان، به‌ویژه در مناطق حساس، باید در اکتشاف و بهره‌برداری عمقی با احتیاط بیشتری عمل کرد، برای مثال، در برخی معادن سیلیس که در دامنه‌ها فعالیت دارند، مشاهده می‌کنیم که برداشت عمقی انجام می‌شود. به‌نظر من، چنین بهره‌برداری‌ها ضرورتی ندارند، بهره‌برداری‌هایی که با انفجار یا ماشین‌آلات سنگین همراه است شدت فرسایش را نیز دوچندان می‌کند، نمونه بارز آن در روستای علی‌آباد دمق دیده می‌شود؛ جایی که چند سال پیش بهره‌برداری از معادن سیلیس انجام شد و اکنون چیزی از دامن طبیعت آن منطقه باقی نمانده است.

وی با اشاره به اینکه به‌نظر می‌رسد بهره‌برداری از معادن باید با مطالعات کارشناسی دقیق‌تری صورت گیرد و در تعیین شرایط و شاخص‌های بهره‌برداری، توجه بیشتری مبذول شود اذعان کرد: ممکن است شرایط برخی استان‌ها برای یک مدل بهره‌برداری مناسب باشد، اما برای ما نباشد بنابراین، لازم است قوانین بهره‌برداری در برخی مناطق بازنگری و متناسب با طبیعت همان منطقه تدوین شوند.

داده‌های ماهواره‌ای در خدمت پیش‌بینی بهتر طوفان‌های گرد و خاک

سپهرغرب، گروه زیست‌بوم: رئیس پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو گفت: فناوری‌های نوین ازجمله ماهواره‌ها موجب دقت بیشتر پایش و پیش‌بینی‌های مخاطرات جوی مانند طوفان‌های گرد و خاک می‌شود؛ بنابراین سازمان هواشناسی و سازمان فضایی در این زمینه همکاری می‌کنند.

مهدی رهنما با بیان اینکه از داده‌های چند نوع ماهواره در حال حاضر در سازمان هواشناسی استفاده می‌کنیم، توضیح داد: برخی از آن‌ها ماهواره‌های مدارقطبی و برخی دیگر ماهواره‌های زمین‌ثابت هستند. ماهواره‌های مدار قطبی روزی یک تا دو مرتبه از روی کشور گذر می‌کنند و می‌توانیم با استفاده از داده‌های آن‌ها روی شناسایی کانون‌های بالقوه و بالفعل گردوخاک همچنین غلظت گرد و خاک کار کنیم.

وی با بیان اینکه از ماهواره‌های زمین‌ثابت در سازمان هواشناسی بسیار استفاده می‌شود، گفت: ۱۰ تا ۱۵ دقیقه یک بار از این ماهواره‌ها یک تصویر به وسعت یک نیم کره دریافت می‌شود و به محض اینکه گردو خاک در کشورهای همسایه یا داخل کشور رخ دهد، شناسایی و رصد و بر اساس نقشه‌های هواشناسی محدوده زمانی و مکانی وقوع پدیده گرد و خاک پیش‌بینی و هشدارها صادر می‌شوند.

■ وجود اختلاف نظر مبنایی بین عبارت گرد و خاک و گرد و غبار

رئیس پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو در بخش دیگری از صحبت‌های خود با بیان اینکه اختلاف نظر مبنایی بین عبارت گرد و خاک و گرد و غبار وجود دارد، اظهارکرد: سازمان محیط زیست این پدیده را گرد و غبار می‌نامد و سازمان هواشناسی آن را گرد و خاک می‌داند.

رهنما ادامه داد: اطلاع‌رسانی و توجه به پدیده گرد و خاک از بیش از ۱۰ سال گذشته در ایران افزایش پیدا کرده است چون در مناطقی رخ داده که از طریق رسانه‌های جمعی انعکاس بیشتری یافته است، در صورتی که ایران متاثر از خشکی‌های متعدد و بیابان‌های وسیع و در نتیجه کانون‌های بالقوه و بالفعل گرد و خاک سابقه طولانی در وقوع پدیده گردوخاک دارد.

وی اضافه کرد: گرد و خاک طی ماه‌های اخیر به علت تغییرات اقلیمی و کم‌بارشی‌های پیاپی در ایران و کشورهای همسایه تشدید شده و چون کانون‌های جمعیتی وسیع‌تری را تحت تأثیر قرار داده، بیشتر توجه برنامه‌ریزان را به خود جلب کرده است.

به گفته این مسئول تا اوایل پاییز به‌طور متناوب درگیر گرد و خاک خواهیم بود ولی وسعت و شدت آن برای ماه‌های پیش رو هنوز قابل پیش‌بینی نیست.

رهنما ادامه داد: به تبع شرایط اقلیمی و میزان بارش‌ها برخی از این کانون‌ها در بعضی مواقع فعال می‌شوند. کانون‌های داخلی گرد و خاک در ایران طی ماه‌های اخیر به خصوص در خوزستان و جنوب سیستان فعال بوده‌اند البته عمده گرد و خاک اخیر کشور منشأ خارجی داشته چراکه به دلایل شرایط سیاسی و منطقه‌ای در کشورهایی مانند عراق و سوریه عملا اقدامی در جهت تثبیت کانون‌های گرد و خاک انجام نشده است.

■ اجرای دو ابرپروژه برای مدیریت کانون‌های داخلی گرد و خاک

وی در پاسخ به این پرسش که آیا کانون‌های داخلی گرد و خاک طی سال‌های گذشته به‌خوبی مدیریت شده است یا خیر؟ اظهار کرد: این موضوع از سه منظر قابل بررسی است؛ از سال ۹۵ تا ۹۹ دو ابرپروژه در سازمان محیط زیست تعریف و به پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو سپرده شد. در این جهت کنسرسیومی تشکیل شد. کلیه کانون‌های احتمالی گرد و خاک را در داخل و ۲۵ کشور اطراف ایران شناسایی کردیم.

رئیس پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو ادامه داد: کانون‌های گرد و خاک با تلاش‌های سازمان‌های حفاظت محیط زیست و منابع طبیعی در حال تثبیت شدن هستند و کاهش اثرات گرد و خاک در برخی از آن‌ها را شاهد هستیم.

رهنما در پایان گفت: سازمان هواشناسی از طریق سامانه‌های پیش‌بینی و هشدار با پروژه‌های مدیریت کانون‌های گرد و خاک همکاری کرده است.

نام‌گذاری ۲۵ اردیبهشت به‌عنوان «روز ملی مرتع و مرتعداری»

نام‌گذاری ۲۵ اردیبهشت‌ماه به‌عنوان «روز ملی مرتع و مرتعداری»، فرصتی برای فرهنگ‌سازی و ارتقای آگاهی عمومی است. این نامگذاری، عزم ملی را برای صیانت از مراتع هموار می‌سازد و از مرتعداری پایدار و سازگار با محیط زیست حمایت می‌کند.

ترحم بهزاد؛ مدیرکل دفتر امور مراتع سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور در یادداشتی که در اختیار تسنیم قرار داده، نوشت: مراتع ایران، با گستره‌ای بیش از ۸۳ میلیون هکتار، نیمی از سرزمین ما را پوشانده‌اند. این پهنه ارزشمند، نه‌تنها زیستگاه متنوع‌ترین گونه‌های گیاهی و جانوری است، بلکه با ارائه خدمات حیاتی همچون تولید اکسیژن، ترسیب کربن، تنظیم منابع آب، حفظ خاک و تلطیف هوا، نقش اساسی در زندگی جوامع عشایری، روستایی و شهری ایفا می‌کند. تأمین علوفه ارگانیک، تولید گیاهان دارویی و صنعتی و توسعه اکوتوریسم، تنها بخشی از فواید این اکوسیستم حیاتی است که معیشت، اقتصاد، رفاه و سلامت نسل‌های متمادی را تحت تاثیر قرار داده است.

ایران در کمربند خشک و نیمه‌خشک جهان واقع شده و تغییرات اقلیمی و چالش‌های اقتصادی ـ اجتماعی، فشار مضاعفی بر مراتع وارد آورده است. تخریب این زیست‌بوم، با پیامدهایی چون فرسایش خاک، هجوم ریزگردها، سیلاب‌های ویرانگر، کاهش آب‌های زیرزمینی و فرونشست زمین، به واقعیتی ملموس تبدیل شده است.

حفاظت و بهره‌برداری پایدار از مراتع، ریشه در فرهنگ و آگاهی عمومی دارد. با همسویی و هم‌افزایی هدفمند، می‌توان به حفاظت، تقویت و احیای منابع پایه خاک، آب و پوشش گیاهی پرداخت و ضمن حفظ مرتعداری، امنیت غذایی را در بلندمدت تضمین کرد.

نام‌گذاری ۲۵ اردیبهشت‌ماه به‌عنوان «روز ملی مرتع و مرتعداری»، فرصتی برای فرهنگ‌سازی و ارتقای آگاهی عمومی است. این نامگذاری، عزم ملی را برای صیانت از مراتع هموار می‌سازد و از مرتعداری پایدار و سازگار با محیط زیست حمایت می‌کند.

این مناسبت، یادآور تلاش‌های دلسوزانی است که برای صیانت از این موهبت الهی کوشیده‌اند. هر گام مثبتی، حرکتی رو به جلو برای ایران و نسل‌های آینده است. از تمامی عزیزانی که در جایگاه‌های مختلف (سیاست‌گذاری، بودجه، علم و فن، قضا، حفاظت، کشاورزی، آموزش، ترویج، اطلاع‌رسانی، مرتعداری، آبخیزداری، خدمات روستایی و عشایری، تبلیغات اسلامی، امور داوطلبانه و...) در این مسئولیت خطیر یاری‌رسان بوده‌اند، صمیمانه قدردانی می‌کنم. از خداوند متعال برای یکایک شما، سلامتی و توفیق مسئلت دارم و امیدوارم در خدمت به ایران عزیز و حفظ آب و خاک این مرز و بوم، همواره موفق باشید.